

Sygn. akt VII U 1873/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2014 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Jarząbek
Protokolant:	protokolant sądowy Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 grudnia 2014 r. w Warszawie

sprawy B. M.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym

na skutek odwołania B. M.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 30 czerwca 2010 r., znak: (...)

- oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1873/13

UZASADNIENIE

B. M. w dniu 20 lipca 2010 r. wniósł Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, za pośrednictwem Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W., odwołanie od decyzji w/w organu z dnia 30 czerwca 2010 r. znak: GI (...) (odwołanie k. 3-4 a.s.).

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. wniósł o oddalenie odwołania w całości (odpowiedź na odwołanie k. 5-6 a.s.).

Wyrokiem z dnia 9 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie B. M. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 30 czerwca 2010 r. znak: (...) (wyrok k. 164 a.s.).

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2013r. po rozpoznaniu apelacji B. M. od w/wym. wyroku uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (wyrok k. 215 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. M. urodzony w dniu (...) na mocy decyzji Prezesa KRUS z dnia 28 kwietnia 1998 r. uprawniony był do renty z tytułu niezdolności do pracy rolniczej od dnia 01 marca 1997 r. do 30.04.2005 r. (decyzja k. 30-a.r.). Na skutek kolejnego wniosku o przyznanie świadczenia, Prezes KRUS wydał w dniu 24 maja 2005 r. decyzję, w której odmówił przyznania prawa do renty, gdyż odwołujący się nie został uznany za osobę całkowicie niezdolną do pracy (decyzja- k 91 a.r.). Odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji zostało oddalone Wyrokiem Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia 4 kwietnia 2006 r. (sygn. akt III U 640/05) (k. 129 a. r.). Decyzją z dnia 29 czerwca 2007 r. Prezes KRUS odmówił B. M. prawa do renty rolniczej, rozpoznając wniosek z dnia 23 kwietnia 2007 r. (k. 164 a. r.). Powodem odmowy przyznania świadczenia był brak wymaganych okresów składkowych.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2009 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie oddalił odwołanie B. M.. Orzeczenie to, jak i poprzedzającą je decyzję uchylił wyrokiem z dnia 28 stycznia 2010 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie (akta KRUS). Sprawa została przekazana do organu rentowego celem ponownego rozpoznania. Decyzją z dnia 18 maja 2010 r. organ rentowy ponownie odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy rolniczej. Odwołujący się został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym, jednak nie wykazał odpowiedniego okresu składkowego w ostatnim 10-leciu przed złożeniem wniosku o rentę.

Następnie decyzją z dnia 30 czerwca 2010 r. organ rentowy ponownie odmówił B. M. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że mimo, że orzeczeniem Komisji Lekarskiej z dnia 14 czerwca 2010 r. odwołujący się został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy rolniczej od stycznia 2007 r., to nie spełnia on wymaganego okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, wynoszącego 5 lat i przypadającego w okresie ostatnich 10 lat przed zgłoszeniem wniosku o świadczenie. Z decyzji wynika, że wniosek został złożony w dniu 28 stycznia 2010 r.

Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę dopuścił dowód z opinii lekarzy biegłych sądowych diabetologa i internisty (postanowienie z dnia 18 listopada 2013 r. – k 251 a.s.) celem ustalenia, czy odwołujący się jest niezdolny do pracy

w gospodarstwie rolnym, a jeżeli tak, to w jakim stopniu, od kiedy, na jaki okres i z jakich przyczyn z modyfikacją dotyczącą stwierdzenia powyższych okoliczności również w oparciu o zeznania świadków przesłuchanych w sprawie, przy czym świadkowie ci zeznawali na okoliczność wielkości i rodzaju gospodarstwa rolnego ubezpieczonego, rodzaju produkcji tego gospodarstwa i obowiązków wykonywanych w gospodarstwie przez ubezpieczonego.

W toku postępowania Sąd ustalił, że gospodarstwo B. M. ma powierzchnię około 12 ha i składają się na nie ziemie klasy V i VI. We wcześniejszym okresie hodowane były w nim zwierzęta: krowy, świnie, kury. Ubezpieczony zaprzestał hodowli ze względu na brak sił (możliwości zdrowotnych). W gospodarstwie uprawiane jest zboże, ziemniaki, łubin. W gospodarstwie ubezpieczony wykonywał czynności takie jak: wywożenie obornika, karmienie zwierząt, prace w polu. W gospodarstwie pracowała również żona ubezpieczonego oraz jego najmłodszy syn. Ponadto zamieszkuje w nim również ojciec ubezpieczonego, który również wykonuje niektóre prace w polu ciągnikiem. Po zachorowaniu na cukrzycę insulinozależną ubezpieczony był w stanie pracować jeszcze przez okres około 6 – 7 lat. Zdarzały się mu zaskłabnięcia przy pracy oraz niedocukrzenia.

W związku z pogorszeniem stanu zdrowia odwołujący zrezygnował całkowicie z hodowli zwierząt. Do prac polowych używał ciągnika oraz maszyn rolniczych takich jak brony, siewnik, kultywator, pługi (zeznania świadków P. M. k. 249 a.s., K. K. k. 250 a.s., przesłuchanie ubezpieczonego k. 251 a.s.).

W oparciu o wywiad, obraz kliniczny (brak zaawansowanych, wielonarządowych powikłań nadciśnienia tętniczego) oraz dostępne wyniki badań dodatkowych brak jest podstaw do uznania wnioskodawcy za osobę całkowicie niezdolną do pracy w jego gospodarstwie rolnym z przyczyn internistycznych (opinia biegłego internisty P. D. k. 261 a.s.).

U B. M. rozpoznano cukrzycę typu 1 leczoną insuliną metodą intensywnej insulinoterapii i lekami doustnymi, retinopatię cukrzycową prostą, zaćmę początkową obu oczu, nadciśnienie tętnicze oraz hyperlipidemię. Schorzenia te

nie czynią ubezpieczonego całkowicie niezdolnym do pracy w gospodarstwie rolnym. B. M. jest częściowo niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym, przy czym niezdolność do pracy powstała w 1996 r. Przebieg cukrzycy i stopień zaawansowania powikłań cukrzycowych oraz dodatkowe choroby występujące u odwołującego się nie powodują całkowitej niezdolności do pracy na roli ani też pracy w gospodarstwie rolnym (opinia biegłego diabetologa E. P. k. 286-290 a.s.).

W związku z zakwestionowaniem przez ubezpieczonego opinii sporządzonych przez biegłych sądowych, Sąd postanowieniem dnia 8 lipca 2014 r. dopuścił dowód z uzupełniających opinii biegłych w celu ustalenia czy ubezpieczony w okresie od 23 kwietnia 2007 r. do 18 kwietnia 2012 r. był zdolny, czy też całkowicie niezdolny do pracy w swoim gospodarstwie rolnym, opisanym przez świadków i ubezpieczonego na rozprawie w dniu 18 listopada 2013 r. (k. 299 a.s.).

Schorzenia występujące u ubezpieczonego nie czyniły go całkowicie niezdolnym do pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 23 kwietnia 2007 r. do 18 kwietnia 2012 r. W powyższym okresie B. M. był zdolny do pracy w swoim gospodarstwie rolnym z przyczyn internistycznych (opinia uzupełniająca biegłego internisty P. D. k. 302 a.s., opinia uzupełniająca biegłego diabetologa E. P. k. 315-317 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy i aktach rentowych. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny.

Jednocześnie w toku sprawy Sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu chorób wewnętrznych oraz diabetologii celem jednoznacznego ustalenia stanu zdrowia odwołującego. Wszystkie opinie zgodnie potwierdziły, iż żadne ze schorzeń ubezpieczonego nie powodowało jego całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Sąd ocenił sporządzone w sprawie opinie jako rzetelne, trafne i dostatecznie wyjaśniające przedmiot sporu, gdyż zostały wydane przez specjalistów w dziedzinie schorzeń, na jakie choruje odwołujący, nadto po wnikliwej analizie wyników badań oraz zebranej w aktach sprawy dokumentacji lekarskiej i po przeprowadzeniu badania. Opinie biegłych spełniają więc wymogi dla tego rodzaju środków dowodowych, przewidziane w art. 278 k.p.c. i art. 285 k.p.c.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowi wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia kończącego postępowanie. Z tych też względów Sąd oddalił wnioski pełnomocnika ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z ustnej opinii biegłego P. D. oraz przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego diabetologa, gdyż sporne zagadnienia zostały już ustalone.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie B. M. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 30 czerwca 2010 r. znak: (...) jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1403, ze zm.) renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres, o którym mowa w ust. 2,
- 2) jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym,

3) całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, lub w okresach o których mowa w art. 20 ust.1 pkt 1 i 2, lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

W myśl art. 21 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym uważa się ubezpieczonego, który z powodu naruszenia sprawności organizmu utracił zdolność do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym (ust. 5). Całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za trwałą, jeżeli ubezpieczony nie rokuje odzyskania zdolności do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym (ust. 6). Natomiast całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za okresową, jeżeli ubezpieczony rokuje odzyskanie zdolności do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym (ust. 7).

Skuteczność odwołania B. M. zależna była od wykazania przez niego całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym w w/w okresach ubezpieczenia społecznego rolników lub w ciągu 18 miesięcy od jego ustania.

Na tę okoliczność Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy z zakresu chorób wewnętrznych oraz diabetologii. Żaden z powołanych w sprawie biegłych nie stwierdził u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

W ocenie Sądu Okręgowego należało podzielić wywody i wnioski zawarte w pisemnych opiniach biegłych sądowych. Na okoliczność stanu zdrowia ubezpieczonego wypowiedali się biegli lekarze z zakresu specjalności, właściwych dla zgłaszanych przez niego dolegliwości. Wnioski biegłych zostały sformułowane po przeprowadzeniu wywiadu, badaniu odwołującego się i analizie dokumentacji medycznej zgromadzonej w związku z występującymi u niego schorzeniami, a nadto po analizie specyfiki gospodarstwa rolnego należącego do ubezpieczonego. Wnioski wynikające z opinii są jasne, zostały poparte logiczną argumentacją, z której wynika,

że żadne ze schorzeń osobno ani wszystkie razem - występujące u odwołującego się, nie powodują całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Wobec powyższego, subiektywne przekonanie B. M., że jest on całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym, nie znalazło potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Przy rozstrzygnięciu tej sprawy Sąd miał także na uwadze, że w wyroku z dnia 03.02.2010r. Sąd Najwyższy stwierdził, że Sąd musi zwrócić się do biegłego, jeśli dojdzie do przekonania, że okoliczność mająca istotne znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy może zostać wyjaśniona tylko w wyniku wykorzystania wiedzy osób mających specjalne wiadomości. W takim przypadku dowód z opinii biegłego z uwagi na składnik wiadomości specjalnych jest dowodem tego rodzaju, że nie może być zastąpiony inną czynnością dowodową ani wnioskowaniem na podstawie innych ustalonych faktów (II PK 192/09, LEX nr 584735). Natomiast w wyroku z dnia 03.11.2009r. Sąd Najwyższy stwierdził, że Sąd nie może samodzielnie dokonać ustalenia dotyczącego stanu zdrowia i stopnia naruszenia sprawności organizmu pod kątem zachowania lub braku zdolności do pracy. Ograniczenie samodzielności sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych, wynikające z art. 278 § 1 k.p.c. obejmuje również ocenę wzajemnego powiązania ustalonych schorzeń i skutków tych relacji oraz stosowanych procedur leczniczych dla ustalenia przesłanki całkowitej niezdolności do pracy (I UK 138/09, LEX nr 570122). Nadto w wyroku z dnia 03.09.2009r. Sąd Najwyższy stwierdził, że gdy sprawa wymaga wiadomości specjalnych, to sąd nie może rozstrzygać wbrew opinii biegłych (II UK 30/09, LEX nr 537018).

Mając na względzie powyższe stwierdzenia Sądu Najwyższego, jak również zalecenia zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 kwietnia 2013r. Sąd Okręgowy rozpoznając ponownie sprawę ustalił fakty dotyczące specyfiki gospodarstwa rolnego ubezpieczonego B. M. na podstawie depozycji świadków i ubezpieczonego. Następnie Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych, lekarzy specjalistów z dziedzin medycyny odpowiadającym schorzeniom ubezpieczonego. Biegli sądowi oceniając zdolność ubezpieczonego do pracy, uwzględnili opis gospodarstwa rolnego B. M. przedstawiony przez świadków oraz przez samego ubezpieczonego. Na

podstawie opinii przygotowanych przez biegłych, Sąd jednoznacznie ustalił, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki całkowitej niezdolności do pracy w swoim gospodarstwie rolnym.

Wobec powyższych okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego, stwierdziwszy, że nie spełnia on warunków z art. 21 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

z/ (...)

(...)